

Moestuinieren in potten

Wilt u ook eens proeven van die supervroege lekkere eigengekweekte groentjes, maar je hebt geen tuin ? KWB helpt u op weg. Kom op 3 maart tegen 14h naar de Lochting. Breng enkele potten en bakken mee van minstens 25 cm diepte. KWB zorgt voor teelaarde, plantjes, zaad, stekken en een ervaren kweker. Wedden dat u in april al smult van uw eigengekweekte groenten !

03 maart 2012

De Lochting
Roeselaarsestraat 329 8870 Izegem
Op 03 maart 2012 om 14h00
Info bij Filip Coppens - 051/31.65.64 - fil.coppens@telenet.be
Inkom: 4 euro - Inkom kwb-leden: 3 euro (kortingsbon bruikbaar)
Een organisatie van KWB EMELGEM

Kwb werkt! Met meer dan 50 activiteiten per dag doen we onze buurten bewegen. We geven je een inkijk in wat er zo allemaal gebeurt in onze organisatie. Kwb leeft! Of beter, waar er kwb is, bruist er een buurt.

Moestuinieren in potten

Aanloop naar gemeenschappelijke dorps- en stadstuinen

De aanhoudende droogte van het voorbije half jaar zorgde in grote delen van Europa voor een dramatische situatie in de landbouw. Ze leidde tot een overaanbod voor serregroenten en aardbeien, de telers konden niet eens hun kosten dekken. Tussendoor kwam daar nog even de EHEC-epidemie bij. En nu blijkt dat de oogst van graan- en andere veldgewassen ten gevolge van de droogte gehalveerd is.

Krimpemde oogsten en stijgende voedselprijzen leiden wereldwijd tot groeiende armoede en nieuwe hongersnoden. Niet alleen in de meest kwetsbare gebieden van Afrika, maar ook in 'nieuwe groeilanden' zoals India en China. De uit de hand lopende voedselprijzen verklaren overigens mee de brede volkssteun voor de opstanden die de kop van menig Arabisch dictator doet rollen.

Goed nieuws

De ene alarmdrempel na de andere wordt overschreden en de natuur reageert bruusk en hard. Dat is verrassend genoeg ook goed nieuws. De alarmbellen rinkelen nu zo hard dat verder produceren en opsouperen zoals dat de voorbije 60 jaar gebeurde, niet langer een eerbare optie is. Het regent alternatieven. De klassieke energielobby's proberen ze nog weg te moffelen, maar één van de belangrijkste nieuwe inzichten is dat de overschakeling van Europa op 100% hernieuwbare energie tegen 2050 haalbaar en rendabel is. Met nu al gekende technieken. Een ommekeer die bovendien een gigantische boost voor de tewerkstelling zal opleveren¹.

Er is meer. Ook op het lokale vlak ontstaan zinvolle uitwegen. Kijk even naar de manier waarop wij ons voeden. Eén derde van onze ecologische voetafdruk wordt veroorzaakt door het feit dat ons voedsel vanuit de hele wereld wordt aangevoerd en steeds meer energie, kunstmest en pesticiden vergt. Het goede nieuws is dat ook op dit vlak een ommekeer haalbaar is: veel minder vlees eten en seizoensgroenten uit eigen tuin of regio de voorkeur geven is een goed alternatief.

¹Energy'evolucion, juni 2010, Greenpeace en Erec (Europe renewable energy council, http://www.greenpeace.org/belgium/Global/belgium/report/2010/7/Energy_Revolution_En.pdf)

Een moestuin

Een eigen moestuin, dat is toch de aanpak van de vorige generatie? De generatie van onze ouders en grootouders oogstte flink wat groenten en aardappelen in een eigen tuintje en bevoorradde zich verder bij de plaatselijke boeren. Maar wie van de jongere generaties weet nog hoe je groenten kweekt? Als ze al een tuin hebben is het er eentje met veel gazon en bloemen. En ze wonen meer dan vroeger op een appartement. Voor de meeste gezinnen komen groenten en fruit tegenwoordig uit een grootwarenhuis. Daar verzekeren ze het hele jaar door de aanvoer van alle mogelijke soorten 'omdat de consumenten dat zo willen'.

Uitgerekend nu ontstaat een nieuwe rage: tuinieren in potten! De tuincentra hebben dat goed begrepen en rekenen stevige prijzen aan om in bakken van 1 m² met allerlei groentezaden aan de slag te gaan.

Kwb en velt vinden dat dit beter en goedkoper kan. Ze bieden aan hun lokale afdelingen een workshop 'Moestuinieren in potten' aan.

De workshop eindigt met oefenen in zaaien en "verspenen"

In potten?

Tuinieren in potten? Hoe moeilijk kan je het jezelf maken! Moet je niet de hele tijd met een gieter naast die potten staan en allerlei meststoffen toedienen? Neen dus. Het klopt dat tuinieren in potten soms moeilijker is dan in volle grond. Maar voor een aantal groenten en kruiden is het integendeel makkelijker en in veel gevallen is tuinieren in potten best te doen.

Domein Tivoli, Mechelen

Het is zomer in het Tivoli-domein aan de rand van Mechelen. Een twintigtal jonge mensen uit de buurt horen hoe Anita de voor- en nadelen van tuinieren in een bloempot op een rijtje zet. Als je haar bezig hoort, krijg je meteen zin om zelf te experimenteren. Hier hoor je alleen dingen die 99,9% kans op slagen hebben, stelt Anita ons gerust. Dus geen adviezen voor aspergekweek of witloofliefhebbers. Evenmin gezeur over zuurtgraden, vruchtwisseling of ingewikkelde schema's

voor teeltplannen. Maar wel concrete basisregels. Over hoe je de grond van je bloempot best samenstelt bijvoorbeeld. En hoe je best water geeft. Of gebruikte potgrond opnieuw vruchtbaar maakt. Eén van de voordelen van pottuinieren is dat je potten kunt verplaatsen. Waren we bijna vergeten. Maar belangrijk als je rekening wilt houden met het spel van zon en schaduw, regen en wind. Niet alle groenten zijn even makkelijk in potten te kweken. Aardappelen, knolselder of rabarber in potten is niet de beste keuze. Maar met sla, bonen, rode melde en tientallen andere groenten lukt het wel.

De eerste workshop eindigt met praktische oefeningen in zaaien en "verspenen". Iedereen gaat met enkele bloempotten naar huis. Over een maand komen we terug voor een tweede sessie.

Het moestuinvirus is besmettelijk

De voornaamste reden waarom de Velt-workshops zo snel vollopen is ongetwijfeld de groeiende belangstelling van overwegend jonge gezinnen om op een milieuvriendelijke manier zelf groenten te beginnen kweken. Samen met de kinderen als het even kan: een zaadje in de grond stoppen en zien hoe daar een (lekkere!) groente uit groeit, vinden ze echt wel leuk.

Op het einde van de workshop nodigt kwb en Velt de deelnemers uit om een echte moestuin te beginnen. Dat mag best een gezamenlijke dorpsstuin of stadstuin worden. Wedden dat de milieudienst van de gemeente dat een geweldig initiatief vindt? Er is creativiteit en kennis genoeg om er samen een zinvolle en plezierige bedoeving van te maken.

_ Koen Steel

Kruiden kweken in bakken

De meeste kruiden groeien heel graag in potten, dus stadsmensen met een balkon, daktuin of uitstekend raamkozijn kunnen er ook van genieten. Kruiden in bakken zien er in groepjes heel plezierig uit en ze profiteren van het microklimaat dat zo'n groep tot stand brengt. Het voordeel van bakken is dat ze verplaatst kunnen worden, zodat ze te allen tijde in de zon kunnen worden gezet, ze gegroepeerd kunnen worden tot een nieuwe blikvanger en kunnen dienen ter opvulling van open plakken die in de loop van het seizoen ontstaan. Omdat de combinatie van aarde en water heel zwaar kan zijn. Ook dient u rekening te houden met de factor wind en drainage. Kleine bakken kunnen gemakkelijk weggeblazen worden en kruiden met zachte bladeren zijn met sterke wind al snel verdwenen.

Potplanten

Alle bakken dienen gaatjes onderin te hebben voor de afvoer van het water en ook hebben ze, behalve de hangmand, een laagje grind of scherven op de bodem nodig, om een teveel aan water op te vangen. Vul de bakken met een goed soort potgrond. Dat kan op turf of op aarde gebaseerd zijn. Potgrond op turfbasis wordt meestal heel licht als deze uitdroogt. (Als dit het geval is, dient u de pot tot net onder de rand in water onder te dompelen en zo enkele uren te laten staan.) Op aardebasis is de grond meestal geschikter voor grotere planten.

Een traditioneel potgrondmengsel kan samengesteld worden uit zeven delen leem, drie delen turf en twee delen scherp zand met wat goed gerotte compost of smeerwortelbladeren erdoorheen (het vorige seizoen met de turf gemengd zodat ze de tijd hebben gehad om te ontbinden en hun voedingsstoffen te absorberen). Middellandse-Zeekruiden die van zon houden gedijen goed bij grotere hoeveelheden steengruis of scherp zand in het mengsel, bijvoorbeeld zes delen leem en drie delen zand. In de meeste tuinboeken wordt het gebruik van gesteriliseerde leem in potgrond aangeraden. Het steriliseren is echter

tijdroevend. Ik gebruik organisch verrijkt tuinleem, ongestriliseerd, in mijn potgrondmengsel en hoewel dat wel onkruid met zich meebrengt, heb ik in tien jaar nog niet te maken gehad met ziekten die uit de grond zijn voortgekomen. Misschien komt dat omdat ik elk mengsel los en open bewaar, niet in plastic verpakt, waardoor schimmelsporen ontstaan en omdat kruiden tot een gezondere bodem bijdragen.

Om tot het alkalische milieu te komen waar kruiden zo van houden kunt u elk jaar landbouwkalk vermengen met de potgrond - een theelepeltje kalk voor een pot van 11,5 cm. Een laag houtskoolkorrels vlakbij de bodem van de aarde, ongeveer een eetlepel op een pot van 11,5 cm, zorgt dat de aarde zoet blijft door allerlei afvalstoffen te absorberen.

Algehele verzorging

De potten kunnen buitenshuis worden geplaatst of in het voorjaar of vroege zomer in de aarde worden gezet. Laat planten geleidelijk aan het zonlicht wennen. Knip of pluk heel vaak wat bladeren om nieuwe heesterachtige groei te bevorderen. In koude streken dient u de plant binnenshuis te brengen zodra het dreigt te gaan vriezen. Voor informatie over het geven van water en voeding, zie bladzijde 266-267.

Verpotten

Wanneer de wortels van een kruid door de onderkant van de pot heen komen, is het tijd om te verpotten, dat wil zeggen in een grotere pot te zetten. Meestal is de volgende maat het geschiktst. Gebruik hetzelfde aardmengsel.

De beste tijd om te verpotten is in het voorjaar. Vermijd verpotten aan het eind van de groeiperiode of wanneer de plant slaapt, daar er dan geen nieuwe wortels zullen groeien die de plant in de nieuwe grond verankeren.

Haal de plant heel voorzichtig uit de oude pot, haal eventueel onkruid of mos er uit, bedek de pot met nieuw drainagemateriaal en een grote eetlepel houtskool. Voeg een beetje grond toe en

kijk even of de plant op hetzelfde niveau komt te staan. Dan de wortels los maken, het kruid er in zetten, pot verder vullen met aarde, wat aandrukken en flink water geven. Uiteindelijk zult u, als de grootste potomvang is bereikt, de toplaag van de

Verwijder voorzichtig de plant met zijn kluit. Zet hem op dezelfde hoogte in de iets grotere pot.

aarde elk jaar moeten vervangen door een vers mengsel met een langzaam vrijkomende meststof (zie bladzijde 267).

Pas verpotte kruiden hebben minstens een maand tot zes weken geen plantevoeding nodig omdat de voedingsstoffen al in de verse grond zitten.

Meerjarige kruiden dient u in fasen te verpotten totdat ze in potten van 11,5-15 cm staan (flinke heesterachtige soorten van de kleinere varianten) en in 20-25 cm potten voor grotere kruiden. In het algemeen geldt hoe groter de pot, des te beter de oogst. Alle kleinere kruiden kunnen in potten worden gekweekt (zie bladzijde 252 voor instructies over binnenshuis zaad kweken), maar eenjarige planten kweken voor hun zaad kan wellicht mis gaan vanwege de beperkte wortelruimte.

Kruiden met penwortels zoals bernagie, peterselie en dille doen het beter in diepe potten. Voor lavas en venkel kunt u het best drie zaailingen in een 15 cm pot zetten en de bladeren gebruiken wanneer de planten nog jong zijn. Na een bepaald seizoen doen ze vaak een wanhopige poging om zaad te schieten en produceren verder geen sappige bladeren meer. Doe anders drie zaailingen in een 30 cm pot om ze twee jaar te laten groeien.

Kiezen van bakken

Er zijn bakken in alle soorten en maten en ook in allerlei soorten materialen. Voor afzonderlijke kruiden zijn potten waarschijnlijk het meest praktisch en bruikbaar. Plastic potten zijn redelijk in prijs, gemakkelijk schoon te maken en op te slaan en licht in gewicht. Deze laatste eigenschap maakt het mogelijk de vochtinhoud te controleren, alleen maar door de pot op te tillen.

Kleipotten

Ongeglazuurde kleipotten zijn mooier om te zien en geven water de kans te verdampen. Controleer de vochtinhoud van de aarde door stevig met uw knokkels tegen de rand te slaan: een dof geluid wil zeggen dat de aarde te nat is.

Grond in kleipotten droogt sneller uit dan in plastic potten, dus u zult vaker water moeten geven. Nieuwe kleipotten dienen voor het gebruik 24 uur in water ondergedompeld te worden.

Maten van potten

Traditionele ronde potten hebben allemaal een nummer, dat hun diameter aangeeft en ruwweg hun hoogte. Dus de 8 cm pot waarin veel kruiden verkocht worden is 8 cm in doorsnee en 9 cm hoog. Energieke kruiden groeien snel uit deze pot, dus kijk wanneer u zo'n kruid in een pot koopt, of u ze al meteen moet verpotten. Als de wortels onder uit de bodem komen of het kruid overbevolkt lijkt te zijn, schuif hem dan

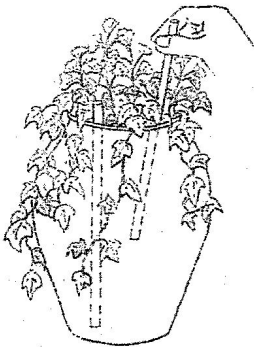
door naar de volgende potgrootte. Verrassend genoeg kan er in een 10 cm pot dubbel zoveel aarde als in een 8 cm pot en in een 11,5 cm pot kan drie keer zoveel als in een 8 cm pot.

Nieuwe vierkante potten hebben nummers gekregen als 6k, 8k, 10k enzovoort en hoewel wordt gezegd dat dit slaat op de omvang van de pot, komt dit overeen met de breedte van de bovenkant in centimeters.

Een grote bak beplanten

Zet een grote bak altijd op zijn plaats voordat u hem vult met aarde en planten. Eenmaal gevuld zult u hem namelijk niet meer kunnen verplaatsen. U kunt hem natuurlijk ook op zwenkwielletjes zetten zodat u hem wel gemakkelijk kunt verplaatsen. Vul een deel van de bodem met lichtgewicht gruis om mest en gewicht te sparen, en vul de rest tot ongeveer 2,5 cm van de rand met een op teelaarde gebaseerd potgrondmengsel. Zet hem dan vol met kruiden die onder dezelfde omstandigheden goed gedijen, zoals peterselie, bieslook en zuring als een culinaire verzameling die naast de keukendeur kan staan.

Steek lange buisjes met open uiteinden in de pot om te zorgen dat het water ook in de onderste lagen kan komen.

Plantschema voor de bakken

Kweek meer van de planten die u vaker gebruikt. Gebruik een 30 cm pot voor zaailingen die van de zon houden (basilicum, citroenbasilicum en marjolcin). Kervel, koriander en peterselie kunnen ook in één pot daar ze allemaal op een lichte plaats willen staan maar niet direct in de volle zon; verder houden ze van een iets koelere en nattere omgeving dan de vorige groep.

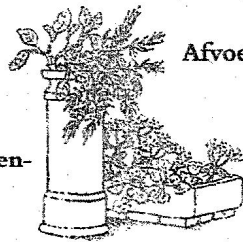
Verscheidene muntvarianten kunnen ook in één pot worden gekweekt daar ze allemaal van redelijk vochtige aarde houden en allemaal hun wortels uitspreiden. Engelwortel stelt het niet zo

op prijs om in een kleine pot te staan, maar op een koele plek in een grote bak kan er een heel mooie tropisch uitzijende plant uit voortkomen. Engelwortel en munt zijn uitstekende bedgenoten. Als de engelwortel aan het eind van zijn driejarige levenscyclus is gekomen, wordt het ook tijd om de munt opnieuw te planten.

Laurier, rozemarijn, heiligenbloem, mirt, buks, citroenvervena, salie en lavendel zijn hele goede op zichzelf staande potplanten in potten van 24-30 cm. De eerste vijf zijn ook geschikt om sierlijke vormen van te knippen. Deze kruiden hebben baat bij een tapijt van aromatische kruiden om de aarde wat schaduw te geven en verdamping te beperken - geurige tijm op zonnige plekken; meerjarige naar appel geurende kamille in getemperd licht of de kleine pepermunt, *Mentha requienii*, op een koele plaats.

Ongebruikelijke bakken

Een oude rechthoekige afvoerbak van minstens 13 cm diep, op stenen gezet voor de waterafvoer, vormt een uitstekend en attractief miniatuur kruidenbed. Grote

Afvoerbak

Schoorsteenpijp

aardbeienpotten, drinkbakken en houten kisten en halve vaten vormen ook goede bakken voor kruidenplanten.

Hangmanden

Een hangmand is een ideale manier om hoogte in een patio of balkon aan te brengen; hoewel het ook om enige oplettendheid vraagt: kruiden zijn krachtige planten in een beperkte ruimte.

Hang de mand aan een goed vastzittende, sterke haak. Zorg er voor dat ze vrij van de muur hangt en dat er geen gevaar bestaat dat ze er af valt. Een mand vol planten kan heel zwaar zijn. Let er op dat u geen hangmand ophangt tussen grote gebouwen waar de wind als in een tunnel tussendoor kan jagen, zodat de tere kruiden beschadigd worden.

Manden moeten wel bij aanhoudend warm weer twee of drie keer per dag water hebben, daar zult u dus rekening mee moeten houden. Kleine gieters met een lange dunne tuit zijn ideaal of gebruik een tuinslang.

Kruiden voor in een hangmand

Kies planten uit die passen bij de vorm van de bak: planten met bladeren die in lagen of horizontaal lijken te groeien of kruiden die heel gracieus buigen zijn of waarvan de takken geleid kunnen worden. Vermijd omhooggroeiende planten tenzij er andere omheen staan die de belijning wat zachter maken. De volgende planten zijn alle geschikt:

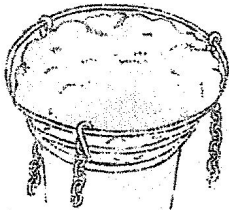
Op een zonnige plaats: verschillende soorten kruiprijm zoals de naar citroen geurende tijm, naar karwij geurende tijm, de naar ananas geurende tijm kattedruif (*Nepeta mussinii*) klimopsoorten ahangend winterbonekruid ahangende rozemarijn ahangende salie vrouwemantel

Voor de schaduwkant van een hangmand: polei, geschakeerde muntsoorten met gembermunt, maagdenpalm.

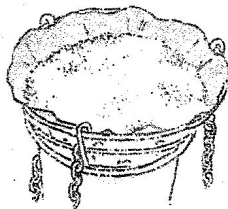
Met kruiden waar uit valt te kiezen, is het gemakkelijk om peterselie uit het directe zonlicht te houden of een bundeltje bieslook.

Een hangmand maken

Volg de werkwijze zoals hieronder vermeld om een hangmand vol te planten. Maak een ruw plan van de schikking die u wilt en controleer of er plaats genoeg is voor alle planten die u er in wilt hebben.

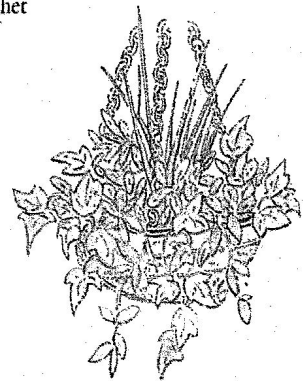
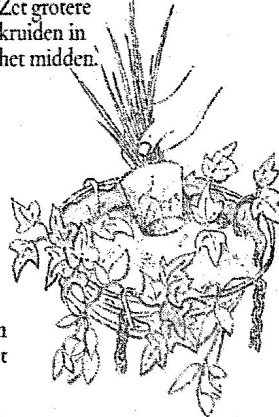

1 Om een hangmand vol te planten kunt u deze op een emmer in evenwicht brengen. Bij gebruik van een gevlocht mand, eerst met veenmos bekleden, dan zwart plastic met afvoergaatjes er in.

2 Half vullen met een vochthoudende compostsoort. De aarde van iedere in de pot te kweken plant wat loswoelen en daarna in het nieuwe compostmengsel planten.

3 Plaats de te leiden planten rond de buitenste rand en plant er twee of drie in de buitenkant van de mand door het mos en de gaten in de plastic bekleding heen. Zet grotere kruiden in het midden.

4 Bovenlaag vullen met potaarde en flink water geven. Laten uitrusten voor de mand op te hangen.

Bakken in raamkozijn

Als ze in de zon staan, op tijd water krijgen en gesnoeid worden, kan een aardige hoeveelheid kruiden in het raamkozijn worden gekweekt. Bijzonder geschikt voor een dergelijke lokatie zijn veel van de culinaire en aromatische kruiden. Hun geuren zullen binnenshuis de ruimten vullen. Let er op of het

raamkozijn sterk en solide genoeg is om het gewicht te kunnen dragen. Hoe u de bak ook vastmaakt, hij moet geen kant op kunnen daar een vallende plantebak een onder langs lopende voerganger fataal zou kunnen worden. Maak voor extra veiligheid en zekerheid de bak aan de muur vast met een touw of riem. Als u de bak in het raamkozijn plaatst let er dan op

dat het water weg kan: gebruik eventueel een lekbak die te verwisselen is.

Kiezen van een raamkozijnbak

Plastic bakken zijn licht en gemakkelijk te onderhouden maar hout ziet er fraaier uit. Neem voorbehandeld hardhout zoals eik of iep of triplex. Zet de onderkant stevig op klemmen zodat de bodem af en toe wat kan drogen en er eventueel een druppeblad onder kan staan. Raambakken van klei zijn in allerlei tuincentra te koop en deze vormen vaak een aanvulling op het gebladerte van veel kruiden. Ze zijn vaak verkrijgbaar met rechtopstaande steunen. Ze kunnen echter tijdens een koude winter scheuren of schilferen.

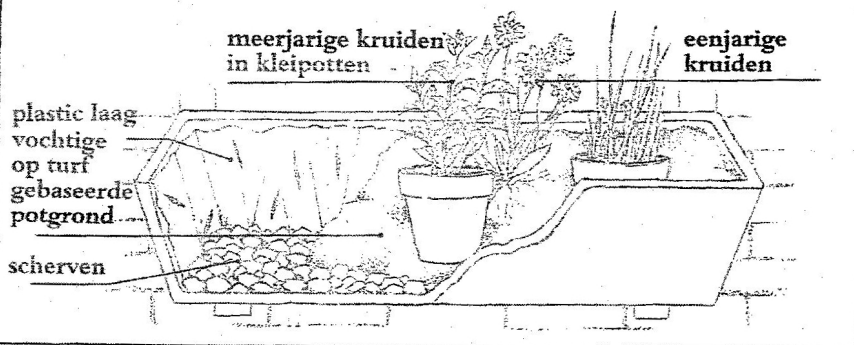
Een raamkozijnbak vullen

Zet de bak neer en doe er de eerste laag in: 2,5 cm potscherven of ander waterabsorberend materiaal. Sommige kwekers raden aan een laagje stevig plastic met gaatjes aan te brengen om het vocht vast te houden en te voorkomen dat de grond weggevoerd wordt.

In koudere klimaten waar de kruiden buiten moeten blijven tijdens de vorstperiode, zal een laag polystyreen de wortels enige bescherming bieden tegen

snelle bevroering en dooi. Een andere oplossing is om meerjarige kruiden in afzonderlijke kleipotten te houden, zodat het vocht er door heen kan en deze vervolgens in een bak met vochtige turfcompost te planten. Plant eenjarige in de turf.

Als u een plastic bak vult, voeg daar dan een dunne laag houtskoolkorrels bij om de grond zoet te houden. Doe er vervolgens een op aarde of turf gebaseerde compostsoort bij.

Kruiden voor raambak

Als u weinig ruimte hebt zult u hiermee moeten voorkeuren. Kweek voor culinair gebruik peterselie, bieslook, een kleine rozemarijn- en een goudgele kruipende citroentijmsoort, en basilicum als de plek een beetje beschut is. Een goudsbloem zorgt voor een vrolijke kleur en voor bloemblaadjes die goed staan op salades en rijstschotels. Van de Oostindische kers kunnen de bladeren worden geleid en hij geeft kleurrijke bloemen die u aan salades kunt toevoegen.

Binnenshuis kruiden kweken

Kruiden die van de zon houden hebben ten minste zes uur zonlicht per dag nodig om goed te gedijen, wat dan ook de reden is dat veel kruiden het binnenshuis niet goed doen. Door onvoldoende licht blijven de planten dun en lang, produceren ze kleinere blaadjes en een mindere geur. Als u binnenshuis een plaatsje voor kruiden uitzoekt, denk er dan aan dat door de weerspiegelende werking van glas het licht dertig tot vijftig procent minder kan zijn. Let ook op de omgeving buitenshuis; een grote witte muur of glazen oppervlak tegenover een raam kan als spiegel fungeren waardoor heel veel licht teruggokaart wordt. Draai kruiden elke dag een klein beetje om zodat alle delen evenveel zon krijgen of denk eens over kunstverlichting als aanvullende lichtbron.

Basilicum moet op de zonnigste plek staan en kan tegen droge lucht. Tijm, salie, marjolein, geraniums en dwerglavendel houden ook van het directe zonlicht. Dille, bonenkruid en bieslook houden van volle zon maar een iets lagere temperatuur. Rozemarijn houdt van een heldere plek (wat ook gereflecteerd licht mag zijn) maar verkiest een temperatuur van 15 °C om bloemen te produceren.

Koriander en peterselie vinden deze combinatie ook heel geschikt.

Dragon en citroenmelisse mogen volle zon maar kunnen ook tegen een beetje schaduw. Munt en kervel vinden een beetje zon wel fijn maar niet de hete middagzon en beide houden van vochtige, koele aarde. Citroenvervena en laurier willen het liefst in de gefilterde zon met rijke grond op een koele plek.

Temperatuur

De meeste kruiden geven de voorkeur aan een temperatuur van 15-21 °C met 's nachts een daling van 5 °C. Kruiden kunnen wel tegen een temperatuur van 7-24 °C maar gedijen niet bij lagere temperaturen.

Door tocht gaan groei en overlevingskansen achteruit. Een deur die bij koud weer opengaat veroorzaakt een scherpe daling in temperatuur, een open haard trekt een grote hoeveelheid lucht aan via openingen en scheuren in muren en houtwerk, waardoor in een rechte lijn naar het vuur toe een rookstrook ontstaat, en enkele beglazing zorgt 's nachts ook voor enorme temperaturdalingen. Elke sterke temperaturdaling is een ontstellende schok voor een kruid en

verzwakt zijn toestand, dus tracht kruiden zo neer te zetten dat ze zo weinig mogelijk schockeffecten ondergaan.

Hoewel kruiden niet van tocht houden vinden ze elke dag een beetje frisse lucht wel plezierig.

Water geven

Kruiden in potten, zowel binnens- als buitenshuis, zijn veel kwetsbaarder dan planten in de volle grond en afhankelijk van uw verzorging. Potten die buiten staan drogen heel snel uit, niet alleen van boven af, maar in elke richting. Controleer tijdens warm weer elke dag de vochtigheid. In de herfst mag u alleen water geven als de grond droog is, met name de aromatische kruiden zoals tijm en rozemarijn. Zaailingen hebben doorgaans elke dag water nodig. Kruiden met grote, zachte bladeren, in de hete zon, in de actieve groeitijd of in kleine potten, moeten ook vaak water.

Planten hebben liever heel veel water wanneer ze droog staan dan wat vaker een beetje water, daar soms de aarde op de bodem van de pot niet vochtig wordt. Het beste kunt u lauw water gebruiken en dit 's morgens geven zodat overmatige vochtigheid overdag kan verdampen. Als u

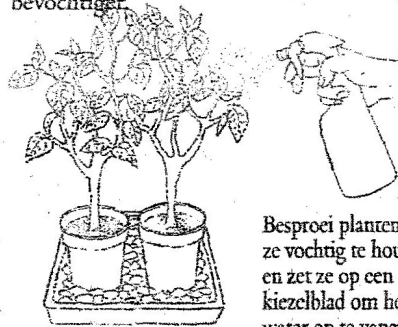
men niet zeker voelt van de waterbehoefte, zachter dan nog een dag en geef dan pas water. Voor nauwkeurige behandeling van planten binnenshuis zijn er kleine sproeikjes verkrijgbaar die van kleur veranderen als de vochtigheidsgraad verandert. Duw ze gewoon in de aarde.

Geef niet te veel water. Lucht is een belangrijke vereiste voor de wortelhaartjes en als vitale luchtzakjes in de aarde verdrongen worden door waterplassen, ontstaat er een perfecte omgeving voor rottingsschimmels.

Als een pot met een mengsel op turfbasis uitgedroogd is en heel licht wordt, zal er een ruimte ontstaan tussen de pot en de grond. Dompel de pot tot net onder de rand vijftien minuten of langer onder water. Daardoor zal het water in de aarde trekken. Als dat er in zit zal het via de pot en de aarde weer uit gaan. Turfdeeltjes hebben een natuurlijke waterproof laag die het vocht vasthoudt wanneer de turf nat is, maar turf absorbeert geen water als hij is uitgedroogd. In veel hedendaagse mengsels zit een bevochtiger die dit tegenpaart.

De luchtvochtigheidsgraad is voor een kruid ook heel belangrijk. Groepjes planten helpen elkaar om een vochtige omgeving te scheppen, evenals een laag veenmos bovenop de aarde; u kunt ook de potten op een onderlaag van vochtige kiezels zetten. Een snelle sproeibeurt met lauw water met een verstuiver rondom de planten is heel goed bij warm weer, met name voor kruiden met zachte bladeren zoals basilicum.

Let er op dat alle bakken een goede waterafvoer hebben. Binnenshuis moet er een lekbak onder staan waar het overtollige water in kan druppelen. Een groot blad met schone kiezels is het beste. Ze vangen het overtollige water van de kruiden op en doen tevens dienst als bevochtiger.

Besproei planten om ze vochtig te houden en zet ze op een kiezelblad om het water op te vangen.

Voeding

Kruiden waarvan regelmatig geoogst wordt hebben in het voorjaar om de twee weken een lichte vloeibare plantenvoeding nodig; dat kan worden teruggebracht tot een maandelijks voeding naarmate de groeisnelheid trager wordt. Voed planten tijdens de winterperiode niet en gebruik ook nooit meer voeding dan de instructies van de fabrikant aangeven.

Soorten plantenvoeding

Vloeibare plantenvoeding die goed in water is opgelost is heel betrouwbaar en kan van onder of van boven worden

toegediend. Er zijn langzaam uiteenvallende voedingsstablietten en -staafjes in de handel die in de grond gestoken kunnen worden, maar op deze plek kan een te hoge concentratie aan voedingsstoffen ontstaan. Voor gebruik binnenshuis zijn er ook magjes die doordrenkt zijn met voedingsstoffen, die de plant voeden door deze aan de voet water te geven.

Als u grotere altijdgroene kruiden in potten koopt, zult u merken dat er kleine witte bolletjes, kleiner dan erwten in de aarde vermengd zitten. Dat zijn langzaam uiteenvallende voedingskorrels, die voeding voor een heel groeiseizoen bevatten.

Plantaardige voeding

U kunt zelf uw eigen kruidenvoedingsmiddelen kweken en maken uit een verbazingwekkend groot aantal kruiden. Een smeewortelplant in een klein vat of een pot van 30 cm doorsnee, geeft vier oogsten per jaar. Smeewortelvoeding (zie recept op bladzijde 131) verschaft de drie belangrijkste voedingsstoffen: stikstof, fosfor en heel veel potas, alsook verschillende sporelementen en mineralen.

Om een standaard plantenvoedingsmiddel te maken, kunt u dit basisrecept volgen: schenk 1 liter kokend water over een flinke handvol verse kruiden of 2 eetlepels gedroogd kruid, toedekken en minstens 10 minuten laten trekken. Zeven voor het gebruik. U kunt kiezen uit

Klein hoeblad (*Tussilago farfara*) voor zwavel en kalium.

Kweekgras (*Agropyron repens*) hoewel een onkruid, is het rijk aan mineralen, kalium en kiezelaarde.

Paardebloem (*Taraxacum officinale*) zorgt voor koper.

Dille (*Anethum graveolens*) is rijk aan mineralen, kalium, zwavel en natrium.

Melganzevoet (*Chenopodium album*) bevat ijzer en andere mineralen.

Fenegriek (*Trigonella foenum-graecum*) De ontsproten zaadkoppen zijn rijk aan nitraten en calcium.

Paardestaart (*Equisetum hyemale*) is rijk aan kiezelaarde.

Brandnetel (*Urtica dioica*) is een schatkamer vol ijzer, stikstof en verscheidene mineralen en sporelementen. Maak een gefermenteerd brouwsel volgens het smeewortelrecept op bladzijde 131, door de netels drie weken te weken.

Zonnebloem (*Helianthus annuus*) De as van de zonnebloemstelen is rijk aan potas.

Boerenwormkruid (*Tanacetum vulgare*) is rijk aan kalium en andere mineralen.

Theebladeren bevatten stikstof, fosforzuur, mangaan en potas. Deze zitten in het looizuur opgesloten maar komen vrij door het broeiproces.

Duizendblad (*Achillea millefolium*) bevat koper en is een goed algemeen plantenvoedend middel.

Kunstlicht

Er zijn speciale fluorescerende lampen in de handel die de straling geven die planten nodig hebben voor het fotosyntheseprocess. Daardoor verbetert de groei van kruiden binnenshuis, met name waar er weinig natuurlijk licht is. U kunt ook twee gewone fluorescerende lampen met elkaar combineren, een voor het 'koele licht' en een voor het 'warme witte', om een soortgelijk effect te bewerkstelligen.

Maak echter eerst gebruik van het aanwezige daglicht en gebruik daarbovenop 's avonds eventueel nog een fluorescerende lamp voor maximaal 15 uur per dag voor een goede zaadontkieming en maximale plantegroei. Deze lampen moeten ongeveer 15-23 cm boven kleine kruiden hangen en 30-45 cm boven de grotere soorten. Als de lampen te dichtbij hangen zullen de bladeren verschrompelen; als ze te ver weg zijn, groeit de plant lang en spichtig op.

Verzorgen en schoonmaken

Als uw water veel kalk bevat, hetgeen te zien is aan een witte aanslag aan het oppervlak van de aarde, schraap dat er dan periodiek af en doe er een laag verse potaarde overheen. Kalkaanslag op laurierbladeren verwijdert u door ze voorzichtig met een schone vochtige doek af te vegen. U zou een waterfilterkan kunnen gebruiken om kalkvrij water te krijgen.

Water vernevelen over de bladeren van alle kruiden binnenshuis helpt om de poriën van de bladeren stofvrij te houden. Af en toe eens afvegen is nodig als u planten met grotere bladeren in de keuken hebt staan, waarop een fijn laagje vet ontstaat dat als een magneet stof aantrekt. Als regel is de keuken geen goede plaats om kruiden te kweken vanwege de temperatuurverschillen en kookluchtjes. Gebruik een pipereinigiger of borstel om wollige bladeren stofvrij te maken.

Verwijder alle dode of beschadigde bladeren en verwelkte bloemen, liever dan ze op de moederplant te laten weggroten.

Gebruik een kleine, zachte verkwas om wollige bladplanten, zoals scharlei, schoon te maken.

Meer mobiliteit voor uw kruiden! Plant ze in potten, zo staan ze klaar op de vensterbank, sieren het balkon of terras en kunnen probleemloos verhuizen

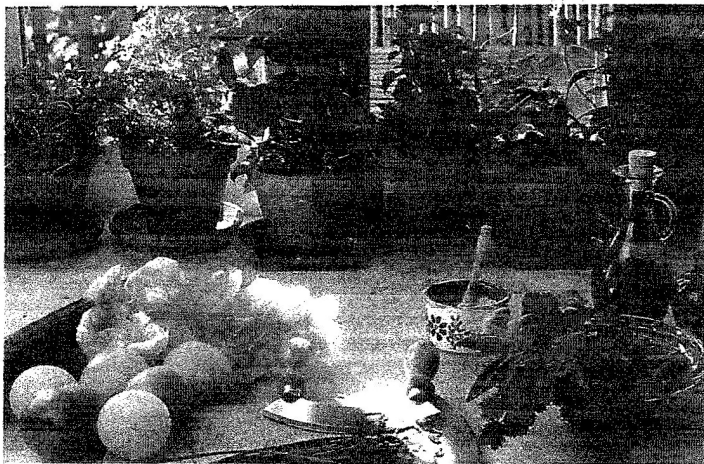
Daar waar men ze nodig heeft, vinden ze geen aarde om in te groeien: in de buurt van de kookpot, rondom de ligstoel of op het balkon. Gelukkig gedijen de meeste kruiden ook in de pot en bieden zo vele extra mogelijkheden. Zelfs balkon- en kamertuiniers hebben zo alijd voldoende verse kruiden voorradig, want het standaardassortiment met een- en tweejarige soorten (zie beneden) groeit ook op een zonnige, warme vensterbank. Zo kan het kruidenseizoen zelfs tot in de winter doorgaan. Voor enkele niet winterharde keukenkruiden is overwinteren sowieso alleen in de pot mogelijk, omdat ze in onze strenge winters niet zouden overleven. Maar ook een groot deel van onze winterharde tuinkruiden

slaat in potten een uitstekend figuur. Met de keuze van materiaal, vorm en kleur van de potten kunt u zelf bepalen hoe u uw kruiden wilt presenteren. U kunt kiezen tussen potten van aardewerk, hout of kunststof, ja zelfs in manden kunt u planten, uw keuze bepaalt de flair. Voor de mobiliteit van de planten zijn potten uiteraard ideaal. Wanneer een plantje op een door u bestemde plaats dan toch niet zo goed wil gedijen, zoekt u gewoon een ander plaatsje, tot de optimale standplaats gevonden is. En wanneer een arrangement niet meer bevalt, worden de acteurs gewoon omgezet, mooi is wat u op dat moment bevalt. Uw experimenteervreugde kent geen grenzen met een mobiel pottenlandschap!

Zo gedaan

In de pot:
zaaien met
succes

Daar kruiden op de vensterbank steeds in hun pot moeten blijven, zaait u ze ook het beste meteen in deze pot. Neem bloemenaarde met een gering aandeel turf. Tuinbezitters kunnen hun potaarde ook zelf samenstellen, door zand, compost en tuingrond in gelijke delen met elkaar te mengen. Zorg ervoor dat het water in de bloempotten goed af kan lopen, eventueel extra gaten in de bodem van de pot boren, want natte voeten zijn voor alle kruiden dodelijk. Leg eerst een laag potscherven, kiezel of hydrokorrels in de pot. Deze laag mag gerust 1 tot 5 centimeter hoog zijn. Dan voegt u pas de potaarde toe.

Steeds klaar voor gebruik
De gebruikelijke keukenkruiden vinden een ideaal plaatsje op een lichte, zonnige vensterbank. Fijn voor u, als uw keukenraam aan deze voorwaarden voldoet. Zo heeft u altijd verse kruiden, daar waar u ze nodig heeft

Een- en tweejarige kruiden op de vensterbank

Klaar voor gebruik staan uw kruiden op de vensterbank, dan kan de tuin nog zo ver weg zijn! Aroma direct van de bloempot in de kookpot! Voor een intensief aroma moet de plaats voor het raam echter veel licht, zon en warmte te bieden hebben. Sommige kruiden met een voorkeur voor veel warmte, bijvoorbeeld basilicum, ontwikkelen zich hier zelfs beter dan in de tuin. Vooral een- en tweejarige kruiden doen bij de kamercultuur graag mee. Ze worden direct in potten of bakken gezaaid. Op tijd nazaaien, dan heeft u steeds weer verse kruiden op voorraad. De tuinkers groeit zelfs op watten in platte schalen. Populaire kruiden voor de vensterbank zijn:

- Basilicum
Ocimum basilicum
- Bonenkruid
Satureja hortensis
- Tuinkers
Lepidium sativum

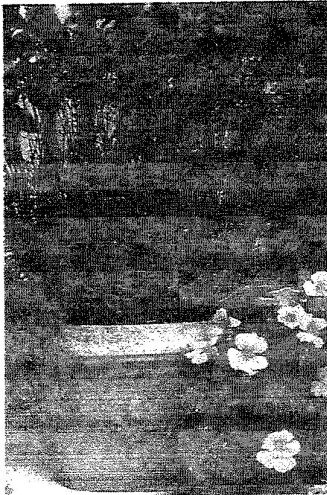
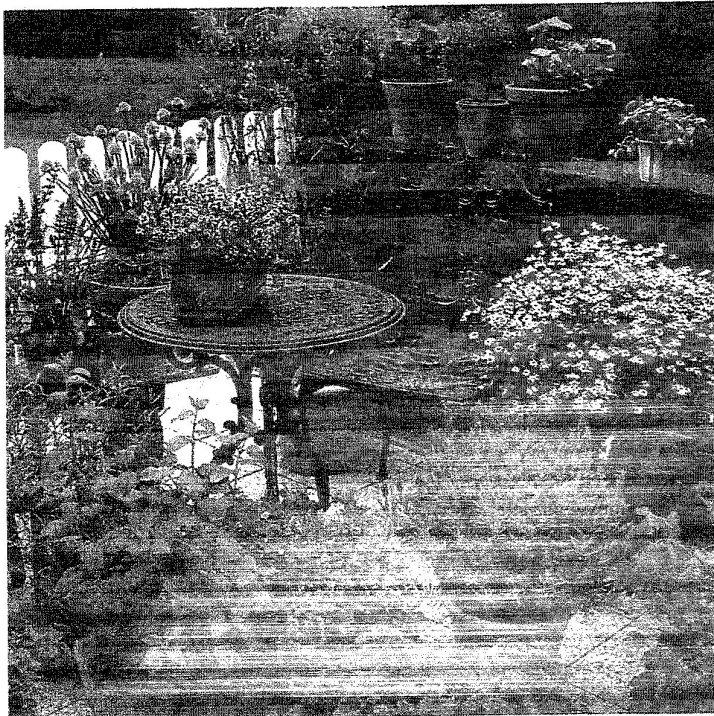
- Kervel
Anthriscus cerefolium
- Peterselie
Petroselinum crispum
- Bieslook
Allium schoenoprasum

Petersilie, Dill und Basilikum gedeihen in Töpfen oft besser als im Garten.

Verdeel het zaad dun op de zaaigrond. Alleen bieslook, tuinkers en kervel staan graag dicht bij elkaar. Druk de zaadjes voorzichtig aan. Wanneer het zaad donkerheid nodig heeft, om te kunnen kiemen (staat op het zaadpakje), bedekt u het met een dun laagje aarde. Nu alles goed vochtig maken en tot het kiemen steeds goed vochtig houden met een bloemenspuit. De kiemduur hangt af van de soort, tuinkers kiemt al na twee dagen. Bij peterselie kan het wel twee weken duren. Na het uitkomen worden de jonge plantjes uitgedund en regelmatig gegoten. Want in de pot hebben de wortels maar weinig grond ter beschikking. Hoe vaak gegoten moet worden, hangt af van temperatuur en licht. De kruiden mogen nooit uitdrogen, maar ook geen „natte voeten“ krijgen.

Een heerlijke geur hangt op het balkon

Lavendel in potten van terracotta, met Oost-Indische kers en oregano

Ga zitten, sluit je ogen en geniet van de heerlijke geur van kruiden

In de buurt van een buitenzijde mag het best lekker ruiken. Met kruiden in potten haalt u een vleugje zomer aan huis, ook wanneer het weer het weer eens laat afweten. Niet alleen het vensterbankassortiment, ook een groot deel van de winterharde tuinkruiden kan zonder meer de potten in, zelfs grote heesters als lavendel,

salie of hysop. Weinig plek op het balkon of op het terras? Dan maar een etage hoger, met potten is dat immers geen probleem. Met hanging baskets krijgt uw balkon zelfs een kruidenhemel. Hangende soorten zoals de Oost-Indische kers of tijm weven heerlijk geurende gordijnen. Op rekken aan de muur kunt u zelfs in twee rijen

planten. Op de achtergrond zet u lavendel of salie, voor komen de laagbloeiende of zelfs hangende soorten maar ook klassieke balkonbloeiers zoals de vanilleplant, lobelia, zilverschildzaad of tagetes. Het oog kan nog extra verwend worden met interessante potten en bakken. Rustieke, landelijke charme gaat uit van houten kistjes en bakken, oude vaten of manden. De manden kunnen met folie bekleed direct beplant worden of dienen als sierpot. Stenen potten komen klassiek en edel over, terracotta wekt Toscana-feeling, metalen en kunststofpotten zijn er in alle variaties, van eenvoudig tot kitschig.

Rustieke manden verlenen dit arrangement met bonte kruiden een landelijk-nostaigische flair

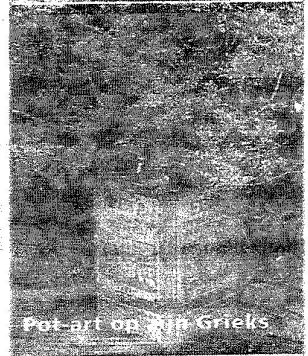
Tip: de passende pot

Doel en stijl bestemmen de pot. Enkele voor- en nadelen:

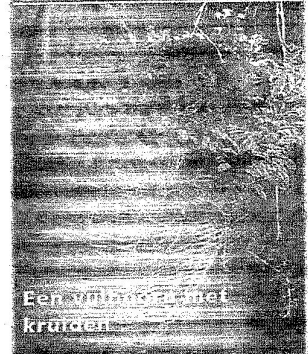
- Hout: vriesvast, zwaar, verrot, wanneer het te lang te nat staat
- Aardewerk: niet vriesvast, maar ademend, laat water verdampen, een goede stand
- Kunststof: vriesvast, licht, houdt vocht vast, goedkoop
- Steen: vriesvast, extreem zwaar, heel duur - maar ook heel stabiel
- Manden: vriesvast, licht, worden snel lelijk bij te veel vocht

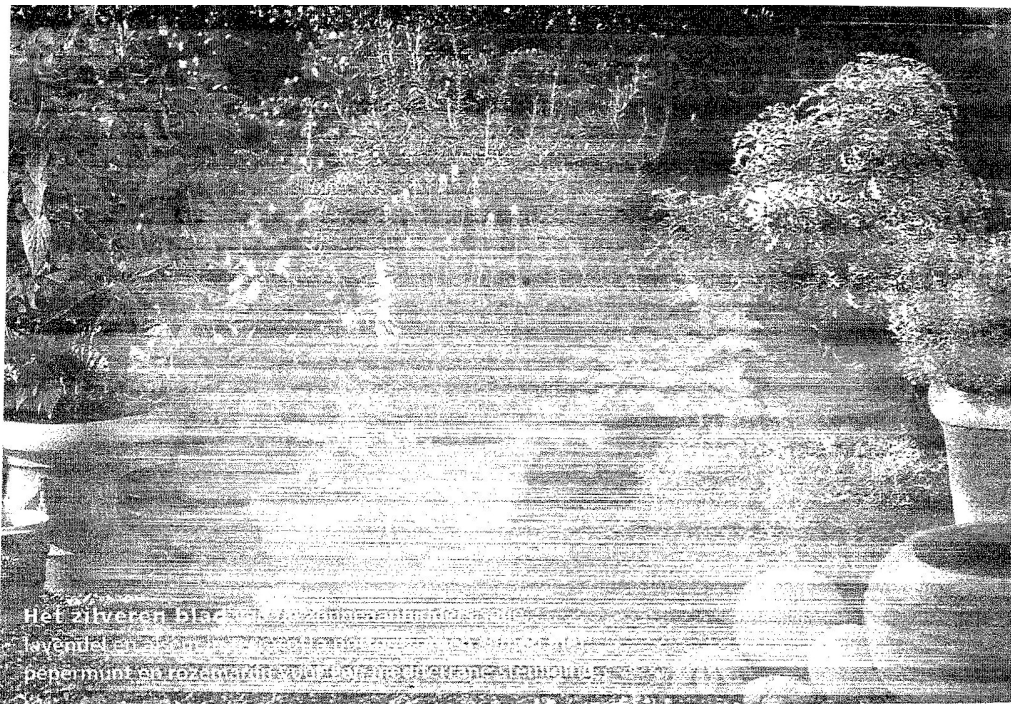
Niets dan salie in het potje

Pot-art op zijn Grieks

Een veld van met kruiden

Het zilveren blad van de zandpapaver is een levendige afspiegeling van de Provence. De penemunt en rozemarijn zijn ook typische kruiden.

Mediterrane vakantiestemming thuis

Kunt u zich nog herinneren aan de geur van lavendelvelden in de Provence? Heeft u ook nog dat heerlijke tijmaroma van de Corsische Macchia in uw neus of de basilicumwolven van de Italiaanse markten? Vakantieherinneringen worden vaak gewekt bij het ruiken van typische geuren. Meestal verbindt men daarmee meteen de herinnering aan een aangename, ontspannen tijd. Daar de meeste kruiden, die wij kenren, oorspronkelijk uit de landen rondom de Middellandse Zee stammen en daar ook nu nog in het wild groeien, verbinden wij deze kruidengeur met de levenslustige, zuidelijke dolce vita.

Daar zoeken wij in ons drukke, alledaagse leventje vaak tevergeefs naar! Maar met een beetje handigheid en een paar trucjes ontstaat een klein mediterrane schuilhoekje in de eigen tuin of op het balkon. Een arrangement met typische kruiden uit onze vakantielanden (zie lijst beneden) kan men namelijk ook in potten groeperen. Door de gemeenzame oorsprong stellen ze ongeveer dezelfde eisen aan standplaats en verzorging, daarom kunnen ze ook gerust samen in één pot of bak geplant worden. Alle soorten houden van een zeer warme, zonnige plaats en een magere, kalkhoudende, water doorlatende grond. Het beste

doen ze het voor een zonnige muur in zuidelijke of zuidwestelijke richting. Het grijsgroene blad van vele soorten is al een bewijs voor de voorliefde voor hete plaatsjes. Zet de kruiden in terracotta-potten, daarmee onderstreept u de zuidelijke flair. Wanneer u er dan nog een paar bloeiende kuisplanten uit het Middellandse-Zeegebied en enkele passende accessoires bij plaatst, ontstaat een stijlvol sfeertje en uw vakantie thuis is perfect.

Niet winterharde kruiden in potten, zoals perilla en rozemarijn staan hier tussen de vaste planten

In potten overwinteren

De meeste kruiden zijn bij ons voldoende winterhard. Alleen op plekken met een ongunstig klimaat is een beetje bescherming tegen de vorst nodig. Bij kruiden in potten moet echter tegen de vrieskou beschermd worden. De planten hebben maar weinig aarde ter beschikking en die kan snel compleet bevroren. De planten verdrogen dan. Om dit te verhinderen, zet u de potten in een kist en vult de tussenuimte op met isolerend materiaal (zand, droge bladeren, krantenpapier). Men kan de potten ook op een isolerende onderlaag van piepschuim of iets dergelijks zetten en in noppenplastic inpakken of in zakken hullen, die men dan met stro of bladeren opvult.

Gevoelige planten

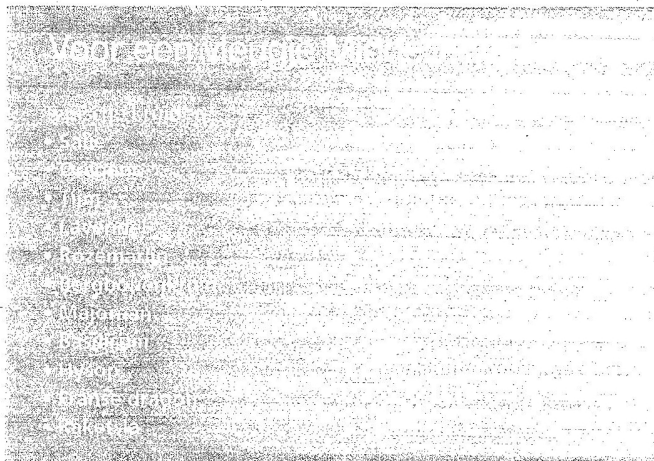
Sommige exotische planten zijn zo aan warmte gewend, dat ze in een Midden-Europese winter niet buiten zullen overleven. Men haalt ze voor de eerste vorst naar binnen.

Koel en licht overwinteren:

- Rozemarijn
Rosmarinus officinalis
- Citroenverbena
Aloysia triphylla

Koel of warm overwinteren:

- Citroengras
Cymbopogon citratus
- Kardamom
Elettaria cardamomum

Moestuinier Vera Greutink is een fan van snijbiet. De blaadjes zien er prachtig uit, de reelt is vrijwel probleemloos en de smaak verrassend. Echt een groente voor de moestuinier, want in de winkel is snijbiet nauwelijks te koop.

TEKST: VERA GREUTINK FOTO'S: SHERA VAN DEN WITTENBOER

Snijbiet

Mooienmakkelijk

Meer dan 10 jaar geleden waren mijn ouders in Italië op bezoek bij een vriendin die met een Italiaan trouwde en naar het zonnige zuiden vertrok. Die vriendin raakte snel ingeburgerd in de Italiaanse keuken en genoot van de verscheidenheid aan groentes, jaarrond beschikbaar op de markten. Maar, gaf ze toe, er was één groente waar ze niet aan kon wennen: bietole. Mijn ouders hadden geen idee wat bietole waren, dus kregen ze ze voorgeschoteld. De vriendin kreeg geen medestanders, mijn ouders vonden de groene bladeren lekker en vertrokken met een zakje zaad om thuis zelf bietole te kunnen gaan verbouwen.

Ook in mijn moestuin worden tegenwoordig elk jaar bietole geteeld, alleen heten ze voortaan snijbiet. Maar zelfs onder de naam snijbiet is deze groente in Nederland nog steeds niet algemeen bekend. Ze duikt op in kookboeken over vergeten groentes en in biologische groenteabbonnementen, maar in een supermarkt zul je er vergeefs naar zoeken. Des te geschikter is snijbiet voor iedereen die zijn eigen eten wil verbouwen. De teelt is namelijk eenvoudig, plagen en ziektes komen bijna niet voor, de groente kan het grootste deel van het jaar geoogst worden en met zijn sierlijke voorkomen is het een ideale plant voor een siermoestuin.

Snijbiet in de tuin

In principe zijn er twee soorten snijbiet: de gewone groene met wat dunnere stelen (ook wel doorlevende spinazie genoemd) en dan de prachtige regenboogsnijbiet met dikke stelen, verkrijgbaar in wit, geel, rood en alle tinten ertussen.

In de tuin krijgen deze twee soorten dezelfde behandeling, maar het is goed om te weten dat de groene snijbiet een stuk winterharder is en een gemiddelde winter ook zonder bescherming zal overleven, terwijl de gekleurde snijbiet alleen in milde winters of met

Onder de naam snijbiet is deze groente in Nederland nog steeds niet algemeen bekend. Ze duikt op in kookboeken over vergeten groentes en in biologische groenteabbonnementen, maar in een supermarkt zul je er vergeefs naar zoeken.

bescherming de winter doorkomt.

Met twee keer zaaien (in maart en juli) is het mogelijk om bijna het hele jaar snijbiet te oogsten. Omdat snijbiet voor ons vooral waarde heeft in de herfst, winter en het vroege voorjaar - in de zomer zijn er immers veel andere groentes beschikbaar - zaaien we maar één keer, in de tweede helft van mei. Snijbiet kan rechtstreeks gezaaid worden, of binnen voorgezaaid. Het zaad van regenboogsnijbiet wordt tegenwoordig niet alleen als mengsel maar ook apart op kleur aangeboden. Maar tenzij je een grote hoeveelheid van dezelfde kleur nodig hebt voor een ontwerp, is het voordeliger om een regenboogmengsel in een zaaitray te zaaien en de zaailingen op kleur te selecteren. Snijbiet vraagt een redelijk bemeste grond en wordt uitgeplant op 40 cm afstand om grote planten te krijgen.

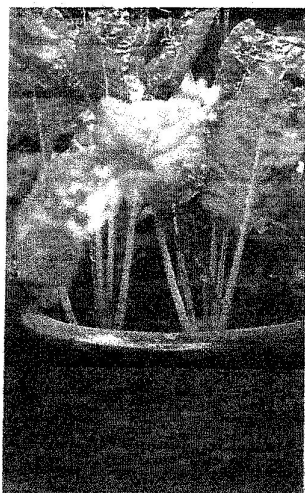
Na de zomervakantie, wanneer de zomergroentes tegen hun einde lopen, beginnen we snijbiet te oogsten. We plukken telkens de grootste bladeren aan de buitenkant van de rozet en laten de plant rustig weer bijgroeien. In november groeien de planten minder hard en kan er minder vaak geoogst worden. De planten die de winter doorkomen, beginnen vroeg in het voorjaar, zodra de dagen langer worden, weer enthousiast te groeien en de oogst gaat door totdat ze in mei in bloei schieten. Dan wordt het tijd om opnieuw te zaaien en de kringloop van de moestuin rond te maken...

Snijbiet in de keuken

De kleurrijke kleine blaadjes van snijbiet zijn mooi in een gemengde herfstsalade uit de moestuin. Stelen en bladeren kunnen samen in roerbakshotels verwerkt worden of apart als twee verschillende groentes. De bladeren kunnen op dezelfde manier als spinazie worden bereid. Een omelet met snijbiet is bij ons een traditionele herfstmaaltijd na een dagje werken in de moestuin, wanneer we niet meer uitgebreid willen koken. De stelen kunnen in de oven gestoomd en gratineerd worden of kleingesneden toegevoegd worden aan een groentesoep.

Snijbiet komt uit het Middellandse Zeegebied en wordt ook vaak gebruikt in de mediterrane keuken. Verrassend is het gebruik van snijbiet in zoete gerechten, zoals in de zoete snijbiettaart 'Tourte de blettes', een specialiteit uit Nice. Snijbiet is een zeer voedzame groente, rijk aan vitamines en mineralen. Om de voedingsstoffen ook bij kinderen naar binnen te krijgen, helpt het soms om de smaak te verzachten door snijbiet bijvoorbeeld met ricotta te combineren, zoals in het recept 'Flapjes met snijbiet en ricotta'.

Na de zomervakantie, beginnen we snijbiet te oogsten. We plukken telkens de grootste bladeren aan de buitenkant van de rozet en laten de plant rustig weer bijgroeien.

Snijbiet in pot

Omdat snijbiet zo mooi is en zo lang productief blijft, is het ook een ideale groente voor teelt in potten. In de herfst combineert snijbiet in pot leuk met de opvallende (en eetbare) sierkolen. Als je in de herfst tulpenbollen rond de planten ingraaft, kun je in het voorjaar mooie combinaties verwachten van de gekleurde stelen van snijbiet met opvallende tulpen. Gebruik je fantasie om mooie combinaties te bedenken: rode snijbiet met de roodgevlamde tulp 'Carnaval de Nice' of gele en witte snijbiet met de viridifloratulp 'Spring Green'... Om de planten tot het voorjaar productief te houden is het wel nodig om regelmatig bij te mesten met vloeibare meststof of zelfgemaakte plantengier.

...vaste fruit- en groentesoorten kunnen in potten worden geteeld
 ...reg, zonnige, zoals vijgen, geven er zelfs de voorkeur aan.

...planten in potten kan, als het er voldoende zijn, even jungleachtig
 ...een border en je kunt er op een klein terras ontzettend veel kwijt,
 ...vrijheid tot fruitboompjes. Eigenlijk groeit bijna ieder gewas in een
 ...groot genoeg is. Behandel ze als minibedden en stop er veel
 ...planten in - bladsla, courgette en waterkers bijvoorbeeld, of
 ...boonen en slaapmutsjes onder een vijgenboom; zo kunnen
 ...weelderig uitzien. Grote terracotta potten begroeid met
 ...zelf vaak al mooi.

...potten gewoon wat universele potgrond en
 ...om het werk. En als je geen tijd hebt om planten
 ...kan je ze als zaailingen kopen en meteen
 ... Een soort kant-en-klaar tuinieren. Je kunt
 ...bak planten zetten, zolang er maar gaten in
 ...zodat het water kan weglopen.

...stijlvol en de potten worden ieder jaar mooier.
 ...terracotta potten zijn prachtig, maar soms
 ...exemplaren uit de fabriek een koopje zijn, maar
 ...verontrustend oranje kleur hebben. Schrijf ze
 ...of, je kunt ze mooier maken...

Handgemaakte potten
 ...die willen denken dat ze in het Middellandse
 ...waren, kopen deze potten, en dat geldt
 ...van ons. Ze zijn meestal levendig
 ...of groen.

Winkelen bakken
 ...bakkten doen het - voor mensen die van een strakke,
 ...houden - erg goed, of je nu voor gegalvani-
 ...koper, aluminium of geborsteld staal kiest.

Weekendproject: de ongeduldige slabak

*...je handen om te beginnen? Zaai dan deze snelgroeiende
 ...vanaf halvenwege het voorjaar in een bak op de vensterbank
 ...supervroeg oogsten. Zet ze buiten op een zonnige, beschutte
 ...plek en wacht op een knapperige voorjaarssalade.*

- Wat je nodig:**
- ...bak met
 - ...potten
 - ...potgrond
 - ...zaai
 - ...Breakfast
 - ...zaai
 - ...potten
 - ...
 - ...

Leg een laagje scherven op de bodem van de bak en vul hem bijna tot de rand met potgrond. Verdeel de bak grofweg in drie gedeelten en strooi vervolgens de radijs-, rucola- en slaadjes op de potgrond. Bedek ze met een dun laagje aarde, geef goed water en zet ze op een zonnige, beschutte vensterbank. Houd vochtig. Zodra de zaailingen tevoorschijn komen, dun je de radijsjes uit tot ze 3 cm uit elkaar staan. Oogst de rucola en slaadjes door ze boven het kleinste blad af te knippen en de radijsjes door ze uit de grond te trekken zodra ze groot genoeg zijn om te eten.

Truac terracotta

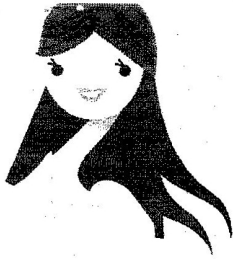
Oude terracotta potten - met hun verweerde charme en patina van mos en kalkaanslag - zijn zoveel mooier dan spiksplinternieuwe, oranje fabrieksexemplaren. Om het verouderingsproces te versnellen kun je op nieuwe potten wat yoghurt smeren. Dit bevordert de mosvorming en niemand zal vermoeden dat je ze niet van je lieve opa hebt geerd.

Fibre clay

Dit soort potten ziet er uit alsof ze van lood zijn gemaakt. Licht, groot en diep genoeg voor fruitbomen; ze ogen als van die zware, loden plantenbakken die je in de tuinen van landhuizen ziet, maar het voordeel is dat je geen extra hypotheek op je huis hoeft te nemen om ze aan te schaffen en ze zakken ook niet door het balkon.

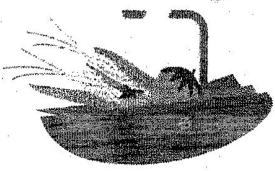
Oude houten wijnkisten

Leuk voor slaplanten - vraag ernaar bij je lokale wijnhandelaar, vaak hebben ze er wel een paar die ze weg willen doen. Ze hebben het perfecte formaat voor een goede hoeveelheid sla of zelfs tomaten, en de letters op de zijanten geven ze een aparte uitstraling.

Truc groepje van 3

Op de een of andere manier ziet een oneven aantal potten er beter uit dan een even aantal en dit geldt ook voor het uitplanten van zaailingen in de tuin. Drie of vijf planten vormen een mooi groepje - een groepje van twee of vier oogt gemaakt en onnatuurlijk.

Weekendproject: op-en-top Grieks

Wie wil er op een zomerse dag nou geen Griekse salade? Plant deze potten vol en creëer op je terras een klassieke combinatie van sappige tomaten, knapperige komkommer, sla en oregano. Je hoeft dan alleen nog maar feta en zwarte olijven te kopen.

Dit heb je nodig:

- 2 grote potten met drainagegaten, minstens 45 cm doorsnee
- universele potgrond
- 1 kleine obelisk
- tuindraad
- 2 komkommerplanten - een buitenras als 'Burpless Tasty Green'
- 7 of meer sla zaailingen - een minibindsasoort als 'Little Gem' of 'Pinokkio'
- 1 pakje sjalotjeszaad als 'White Lisbon'
- 2 struiktomatenplanten als 'Red Alert' of 'Tumbling Tom'
- 1 oreganoplant
- 1 uur

Bedek de bodem van beide potten met een laag scherven en vul ze bijna tot de rand met potgrond. Zet de obelisk in het midden van de ene pot en plant aan weerszijden de komkommerplanten, bind de stelen losjes aan het frame. Plant je sla zaailingen langs de rand van de pot met een tussenruimte van circa 15 cm. Strooi wat sjalotjeszaad in de gaten tussen de sla en bedek ze met wat potgrond. Plant de tomaten en oregano in de andere pot. Druk alle planten goed aan en geef water. Geef regelmatig water en dien iedere twee weken vloeibare zeewier toe. Zodra de zaailingen groot genoeg zijn om vast te pakken, dun je ze uit tot ze 3 cm uit elkaar staan; eet het teveel aan zaailingen op. Knijp de groeitop uit de komkommerplanten als ze vijf of zes bladeren hebben; zo stimuleer je de aanwas van zijscheuten. Bind ze aan de obelisk. Ook wanneer er aan de tomaten- en komkommerplanten vruchten verschijnen, ga je door met het geven van vloeibare zeewier.

Hanging baskets

Ze zijn misschien vrolijk, maar mooi?

Een hanging basket zag je lange tijd alleen bij Britse pubs en van oudsher is zo'n mand allesbehalve ingetogen. Wat weelderige vlijtige liesjes, geraniums en goudsbloemen rijken ze op iets te uitbundige hoeden. Beplant je ze echter met eetbare planten, dan gaat er een heel nieuwe wereld voor je open. Trastomaatjes, erwten, bosaardbeien, sla en kruiden groeien graag in hanging baskets, ver weg van allerlei ongedierte. Als je geen klassieke hanging basket wilt, omdat je bang bent dat je huis er net als dat van je oma uit gaat zien, wees dan creatief met gekleurde blikken en stukken touw. Kies het blik wel zorgvuldig, want het is een groot verschil of je een charmant Grieks olifolieblik met oregano erin ophangt of dat je lege Euroshopper-blikjes vult met bio-sla.

Truc hanging baskets

Een grote minpunt van een hanging basket is dat hij bij warm weer snel uitdroogt. Je moet daarom regelmatig water geven. Omdat je zelf mekkelijker te maken, kun je tijdens het planten wat water vasthoudende pot aan de potgrond toevoegen.

Truc laag grind strooien

Laat planten in potten er op-en-top uitzien en bedek de potgrond met een laagje grind. Dit oogt niet alleen strak, weerkaast het licht en verstoppt de donkere aarde, het vocht blijft ook langer in de grond zitten, waardoor je minder vaak water hoeft te geven. Een middelgrote zak grind koop je in het tuincentrum en gaat erg lang mee.

Op de vensterbank

De meeste mensen, zelfs mensen in een appartement hebben een tuintje.

Misschien alleen wel op drie hoog, op de vensterbank. Je vensterbank is een perfecte plek om te tuinieren; je hebt alleen een goede bak nodig. Wat je ook kiest, ga voor de grootste en diepste die je e kunt krijgen. Kleine, platte bakken kunnen op een warme dag binnen een paar uur uitdrogen. Hoe groter de bak, des te kleiner het risico dat hij er vanaf wordt geblazen en op iemands hoofd valt. Neemt hoe dan ook voorzorgsmaatregelen, ook al heb je een hekel aan je onderburen. Koop haken waarmee je alles stevig op z'n plecht houdt of bind rondom de bak een ketting die je aan de muur bevestigt. Zo spaar je op een stormachtige nacht een stuk beter.